

'De eenzaamheid is erger dan de honger'

Een stadswandeling door Leiden laat zien wat dakloosheid betekent — en hoe belangrijk menselijk contact is.

'Mensen denken vaak: dat zal zijn eigen schuld wel zijn, dat hij op straat leeft. Maar het kan iedereen overkomen.' Tristan weet dat uit eigen ervaring. Tijdens de coronaperiode raakte hij zijn huis kwijt.

Ook Henk maakte dakloosheid mee. Tijdens een stadswandeling door Leiden vertellen zij als ervaringsdeskundige gidsen over hun leven op straat en de vooroordelen waarmee dakloze mensen te maken krijgen.

De Regionale Kenniswerkplaats Onbegrepen Gedrag (RKOG) Hollands Midden organiseerde deze wandeling samen met De Binnenvest voor samenwerkingspartners. Onder de deelnemers waren onder andere Social Work-studenten, belangenbehartigers, naasten en professionals uit de maatschappelijke zorg en de ggz.

'Waar moet je dan heen?'

Henk sliep een tijdlang in zijn auto. Bijna elke nacht werd hij aangesproken door een handhaver die hem vroeg naar huis te gaan. Maar een thuis had hij niet. Zijn verhaal laat zien hoe groot de kloof kan zijn tussen de werkelijkheid van iemand op straat en de aannames van anderen.

Natuurlijk hebben we het ook over onbegrepen gedrag gehad. Volgens Tristan is dat een brede term die heel verschillende situaties op één hoop kan gooien. Gedrag dat vreemd lijkt, wordt vaak begrijpelijker als je weet wat iemand heeft meegemaakt en onder welke omstandigheden diegene leeft.

Eenzaamheid en uitsluiting

‘De eenzaamheid is erger dan de honger’, vertelt Tristan. Dakloosheid betekent niet alleen dat je geen veilige plek hebt om te slapen. Het betekent ook dat je vaak wordt genegeerd, buitengesloten of veroordeeld. Het idee dat dakloosheid je eigen schuld is, kan bovendien schaamte versterken. Als mensen je steeds behandelen alsof je er niet toe doet, ga je dat uiteindelijk zelf geloven.

Een klein gebaar kan verschil maken

Tristan en Henk nemen ons mee naar een park waar regelmatig mensen slapen. Tussen de struiken zoeken zij beschutting, maar ook daar zijn ze niet altijd veilig. Tristan vertelt over dronken studenten die buitenslapers lastigvallen: ze wakker maken, tegen de slaapzak trappen of er zelf overheen plassen. Tegelijkertijd waren het juist studenten in het park die hem hielpen zijn leven weer op de rails te krijgen. Samen barbecueën, een praatje maken en tijd doorbrengen gaven Tristan het gevoel erbij te horen. Dat contrast maakt duidelijk hoeveel verschil een ontmoeting kan maken. Niet altijd is ingewikkelde hulp nodig om iets in beweging te zetten. Soms begint het met iemand aanspreken en behandelen als mens.

Een dak is niet het hele antwoord

Tristan en Henk kwamen via de maatschappelijke opvang uiteindelijk aan een woning. Toch is opvang niet voor iedereen een veilige of rustige plek. Gebrek

aan privacy, onrust en middelengebruik kunnen het dagelijks leven zwaar maken. Onderdak is essentieel, maar mensen hebben ook behoefte aan veiligheid, rust en verbinding met anderen.

Dakloosheid is bovendien niet altijd zichtbaar. Mensen kunnen tijdelijk bij anderen verblijven of hun situatie verborgen houden. Tristan nodigt ons uit om met andere ogen naar onze omgeving te kijken: heeft die student die altijd in de bibliotheek zit bijvoorbeeld wel een thuis? Achter gedrag dat onopvallend lijkt, kan een heel verhaal schuilgaan.

Ontmoetingsplekken waar iedereen welkom is, zoals Lumen of de bibliotheek, zijn belangrijk omdat mensen er anderen kunnen treffen met vergelijkbare ervaringen en zichzelf kunnen zijn, zonder steeds hun situatie te hoeven uitleggen.

Kijk naar elkaar om

De stadswandeling maakt dakloosheid tastbaar door de persoonlijke verhalen van Tristan en Henk. Hun ervaringen laten zien dat dakloosheid niet alleen draait om het ontbreken van een woning, maar ook om waardigheid, veiligheid en de behoefte ergens bij te horen. Hun boodschap nemen we mee: trek niet te snel conclusies en kijk wat vaker naar elkaar om. Maak eens een praatje met iemand die anderen voorbijlopen. Want soms begint het verschil met iets heel eenvoudigs: laten merken dat iemand gezien wordt en ertoe doet.